

Ex ante posouzení návrhu programu PROSTŘEDÍ PRO ŽIVOT

Autor posudku: Ing. Vladislav Bízek, CSc., od roku 2002 člen Vědecké rady ministra životního prostředí ČR, v letech 2008 až 2012 člen Poradní skupiny pro otázky životního prostředí a klimatu při Evropské komisi (DG Research)

Datum zpracování: 14. října 2018

Úvod

Cílem tohoto dokumentu je posoudit návrh programu PROSTŘEDÍ PRO ŽIVOT z hlediska nastavení cílů, intervenční logiky, souladu se strategickými dokumenty, synergií s ostatními programy a reálnosti naplnění cílů a aktivit programu ve vztahu k alokovaným finančním prostředkům.

Přístup k posouzení programu PROSTŘEDÍ PRO ŽIVOT vychází ze Základních principů přípravy a hodnocení programů a skupin grantových projektů výzkumu, vývoje a inovací (Základní principy) a dalších metodických prací zaměřených na evaluace programů výzkumu, vývoje a inovací.

Podkladem pro posouzení programu PROSTŘEDÍ PRO ŽIVOT bylo znění návrhu programu a doprovodný analytický dokument Posouzení a analýza.

Posouzení je provedeno pro následujících 6 oblastí:

1. Nastavení cílů a intervenční logika
2. Synergie s jinými programy
3. Harmonogram veřejných soutěží a jejich zaměření
4. Implementace programu a nastavení procesu hodnocení projektů
5. Systém evaluace a monitorování
6. Posouzení rizik realizace programu

V dalším textu jsou postupně popsány jednotlivé posuzované oblasti.

1. Nastavení cílů a intervenční logika

Program PROSTŘEDÍ PRO ŽIVOT obsahuje standardní hierarchickou strukturu cílů. Nejobecnějším a zároveň **hlavním cílem programu** je „**přinést nová řešení v oblasti životního prostředí, stabilizovat a rozšířit znalostní základnu, která výrazně přispěje k zajištění zdravého a kvalitního životního prostředí v České republice a k udržitelnému využívání jejích zdrojů, minimalizuje negativní dopady lidské činnosti na životní prostředí včetně dopadů přesahujících hranice státu a přispěje tak ke zlepšování kvality života v Evropě i v globálním kontextu.**“

Tohoto cíle bude dosaženo prostřednictvím podpory výzkumu, vývoje a inovací v oblasti posuzování a řízení kvality životního prostředí se zaměřením do následujících **tří oblastí**:

- **podpora projektů ve veřejném zájmu** (podprogram 1),
Tento cíl je odůvodněn tím, že převažující část složek životního prostředí je veřejným statkem a jejich ochrana tak představuje významný veřejný zájem, který lze pouze obtížně naplňovat tržně kompatibilními nástroji. Dalším důvodem je skutečnost, že Česká republika je nositelem mezinárodních závazků (závazky v rámci EU, multilaterální úmluvy a protokoly) a nese za jejich naplňování odpovědnost (včetně pravidelného reportingu). Posuzování a řízení kvality složek životního prostředí (včetně prognóz, projekcí a scénářů možného vývoje) konečně vyžaduje pokročilé nástroje, které nejsou dosud v ČR v dostatečné míře k dispozici.

- **nové postupy, environmentální technologie a eko-inovace s vysokým potenciálem pro rychlé uplatnění v praxi** (podprogram 2),
Vzhledem k tomu, že naprostá většina negativních dopadů na životní prostředí je antropogenního původu, významné části jejich minimalizace lze dosáhnout antropogenními nástroji – novými postupy, environmentálně příznivými technologiemi a eko-inovacemi lze v řadě případů dosáhnout rychlého řešení, především v oblasti znečišťování složek životního prostředí či omezování vzniku odpadů.
- **podpora časově a znalostně náročnějších řešení založených na dlouhodobějším sledování společenských, přírodních a klimatických změn** (podprogram 3)
V oblasti některých složek životního prostředí je mezi realizací opatření a výsledným pozitivním efektem poměrně dlouhý interval – týká se to především biologické rozmanitosti, ochrany krajiny a lesů a problematiky klimatické změny. Zejména problematika klimatické změny, která je těsně svázána s ochranou množství a kvality vod, ochranou biologické rozmanitosti a péčí o krajinu a les vyžaduje dlouhodobou a znalostně náročnou pozornost. V této oblasti se navíc jedná o velmi významný veřejný zájem.

Cíle programu tak bezprostředně navazují na identifikované a analyticky podložené aktuální problémy životního prostředí ČR jakož i na mezinárodní závazky. Nastavení cílů je relevantní ve vazbě na relevantní strategické dokumenty ČR (Aktualizovaná Státní politika životního prostředí, dílčí „složkové“ strategie a koncepce), Evropské unie a OECD jakož i na multilaterální úmluvy a protokoly jichž je ČR stranou.

Cíle programu jsou také správně nastaveny z hlediska časového, protože závazky ČR jsou v řadě případů středně až dlouhodobé povahy (podprogram 3), v některých případech však nejsou naplňovány požadavky, které již naplněny být měly; například dodržování standardů kvality ovzduší a je proto prioritou jejich naplnění v co nejkratším čase (podprogram 2). Projekty ve veřejném zájmu jsou svou povahou dlouhodobé (podprogram 1).

Vzhledem ke komplexní a průřezové povaze je program vnitřně strukturován do šesti standardně definovaných **prioritních oblastí**:

- Klima – opatření k ochraně klimatu (mitigace) a adaptace na zvýšenou extremitu srážek i teplot, a to v sídlech i ve volné krajině
- Ochrana ovzduší
- Odpadové a oběhové hospodářství
- Ochrana vody, půdy, horninového prostředí a dalších přírodních zdrojů
- Biodiverzita, ochrana přírody a krajiny
- Environmentálně příznivá společnost, bezpečné (resilientní) prostředí, specifické nástroje ochrany životního prostředí a udržitelného rozvoje

Prioritní oblasti jsou v textu programu popsány výstižně a v souladu jak s aktuálními mezinárodními trendy, tak s aktuálními potřebami posuzování a řízení kvality životního prostředí ČR. Výjimkou je problematika ochrany ovzduší, které je popsána velmi stručně a neúplně, přestože nedodržování imisních limitů pro některé znečišťující látky (suspendované částice, benzo(a)pyren) je dlouhodobým problémem.

V dalším textu je detailnější pozornost věnována intervenční logice jednotlivých podprogramů.

Podprogram 1 – Podpora projektů ve veřejném zájmu

Hlavním cílem podprogramu 1 je „**zjednodušit, zkvalitnit a zefektivnit veřejnou správu, zkvalitnit řízení a regulaci v oblasti životního prostředí. Z tohoto důvodu je podprogram 1 zaměřen na řešení témat s místními, regionálními a celospolečenskými dopady, jejichž výsledky jsou využitelné zejména ve veřejné správě a pro tvorbu strategických a koncepčních dokumentů**“. V rámci podprogramu 1 budou tedy podporovány projekty výzkumu a vývoje ve veřejném zájmu. Jednotlivé veřejné soutěže budou orientovány na podrobněji a úžeji vymezený okruh témat podle naléhavosti jejich řešení. Aplikačním garantem budou v zásadě subjekty veřejné správy, především MŽP. Cílovou skupinou budou výzkumné organizace.

Podprogram 1 je dále rozdělen na 3 dílčí cíle:

- **Zvýšení efektivity využívání zdrojů a snížení znečištění životního prostředí.**
Jedná se zejména o témata oběhového hospodářství (cirkulární ekonomiky), kvality a dostatečného objemu povrchových a podzemních vod, ochrany a využití půdy a horninového prostředí, zvyšování kvality ovzduší, zachování a podpora biodiverzity jako zdroje ekosystémových služeb.
- **Omezení rizik plynoucích z nedostatečné, případně extenzivní ochrany životního prostředí, adaptace na klimatickou změnu a její důsledky.**
Předmětem výzkumu budou souvislosti hodnocení dopadů ekonomických činností na životní prostředí, předcházení rizikům, která plynou jak z klimatické změny, tak z hospodářských aktivit pro zdraví lidí a životní prostředí, adaptační opatření ve spojitosti s klimatickou změnou a prevence zatížení životního prostředí, zejména přírody, z ekonomických činností.
- **Zvyšování kvality života obyvatel ČR, zavádění prevence znečištění životního prostředí místo likvidace důsledků znečištění.**
V této části se bude jednat zejména o využití nástrojů pro digitalizaci veřejné správy, tvorba environmentálních znalostí, přístup občanů k informacím o životním prostředí, vzdělávání, nástroje pro normotvorbu, zejména zkvalitnění tvorby environmentální legislativy, a to jak národní, tak na evropské úrovni.

Finanční alokace na podprogram 1, která vychází z předběžné analýzy tematických oblastí a jejich finanční náročnosti, činí 25 % celkové alokace programu. Předpokládaná míra podpory v podprogramu 1 je 95 %. Nejvyšší povolená míra podpory je 100 % z celkových způsobilých nákladů projektu.

Nastavení cíle a dílčích cílů podprogramu 1 je logické a v souladu s očekávanými potřebami veřejné správy v oblasti posuzování a řízení kvality životního prostředí. Velmi důležitá je podpora digitalizace, protože v oblasti životního prostředí je shromažďováno, zpracováváno a interpretováno velké množství primárních dat (řada z nich v režimu on-line).

Podprogram 2 – Ekoinovace, technologie a postupy pro ochranu životního prostředí

Hlavním cílem podprogramu 2 je „**přispět prostřednictvím aplikovaného výzkumu, experimentálního vývoje a inovací ve střednědobém a dlouhodobějším výhledu k takovým technologickým změnám a změnám technik (rozumí se technik ve smyslu nejlepších dostupných technik -BAT - a technik v ochraně přírody a tvorby krajiny), které budou sloužit k naplnění strategických záměrů v resortu životního prostředí**“. Aplikačním garantem budou podle potřeb a dalších okolností jak podniky, popřípadě jiné soukromoprávní subjekty, tak subjekty veřejné správy v širokém smyslu slova. Cílovou skupinou budou podniky (malé, střední a velké) a výzkumné organizace.

Podprogram 2 je dále rozdělen na 2 dílčí cíle:

- **Ekoinovace a technologie a techniky v technické ochraně životního prostředí, přenos technologií, zkušeností a znalostní báze z výzkumných organizací do podniků, zejména malých a středních firem.**

Projekty budou zaměřeny na energetické úspory, nízkoemisní technologie, efektivní využití surovin a obecně materiálů, nová (digitální) řešení ve stavebnictví, v dopravě a v oblastech, ve kterých se předpokládá vytvoření nejlepších dostupných technik (BAT). Z realizace projektů zaměřených k tomuto dílčímu cíli se očekává zejména konkrétní zlepšení stavu životního prostředí v oblasti ochrany ovzduší, ochrany vod, odpadového a oběhového hospodářství, nová řešení pro mitigační opatření v ochraně klimatu a zefektivnění likvidace starých ekologických zátěží.

- **Postupy pro minimalizaci rizik plynoucích z nedostatečné kvality životního prostředí pro zdraví lidí, jejich prostředí a přírodu.**

K tomuto cíli budou podporovány projekty zaměřené na koncepční řešení v obcích a regionech (např. zdravá města, smart cities, digitalizace veřejných služeb s ohledem na snížení zatížení životního prostředí), metody pro měření a standardizaci postupů v oblasti technické ochrany životního prostředí, klimatu a pro zachování biodiverzity.

Projekty realizované v podprogramu 2 budou jedním ze vstupů národního programu Životní prostředí Ministerstva životního prostředí na podporu ekoinovací.

Finanční alokace na podprogram 2, která vychází z předběžné analýzy tematických oblastí a jejich finanční náročnosti, činí 50 % celkové alokace programu. Předpokládaná míra podpory v podprogramu 2 je 80 %. Nejvyšší povolená míra podpory je 90 % z celkových způsobilých nákladů projektu, a to v případě projektů řešených samostatně výzkumnými organizacemi. V tomto případě je možné kofinancování z veřejných prostředků.

Nastavení cíle a dílčích cílů je logické a v souladu jak s aktuálními potřebami životního prostředí v ČR tak i s aktuálními mezinárodními trendy (zejména ekoinovace a nejlepší dostupné techniky). Podprogram je nicméně formulován poměrně široce a při formulaci jednotlivých výzev by mělo být přihlíženo k aktuální situaci.

Podprogram 3 – Dlouhodobé environmentální a klimatické perspektivy

Hlavním cílem podprogramu 3 je **“podpora holistických přístupů a dlouhodobých přírodě blízkých řešení a technologických perspektiv v ochraně životního prostředí”**. Bude se jednat mimo jiné o (zpravidla dlouhodobé) projekty aplikovaného výzkumu (se zahrnutím nezbytných činností orientovaného základního výzkumu), u kterých se neočekává okamžitá aplikace, a které budou podporovat systémová a komplexní environmentální řešení. Aplikačním garantem bude v zásadě MŽP, případně další subjekty veřejné správy a jen u některých dílčích projektů případně podniky. Cílovou skupinou budou zejména výzkumné organizace.

Podprogram 3 je zaměřen na výzkumná témata, která rozhodujícím způsobem přinášejí novou kvalitu v posuzování a řízení kvality životního prostředí a ve směřování k dlouhodobé stabilitě podmínek života společnosti a její zvýšené resilienci. Budou vybírána ve spolupráci s nejvýznamnějšími partnery, působícími v hospodářských odvětvích, v ochraně životního prostředí a ve veřejné správě, resp. ve veřejném prostoru, a to mj. se zřetelem na závazky ČR plynoucí z relevantních evropských a globálních strategií, úmluv a protokolů. V současné době se jedná zejména o problematiku sucha a dalších dopadů klimatické změny, efektivní využívání zdrojů, resp. oběhové hospodářství, nakládání s vodou, kvalitu ovzduší, biodiverzitu a společenské souvislosti ochrany životního prostředí.

Finanční alokace na podprogram 3, která vychází z předběžné analýzy tematických oblastí a jejich finanční náročnosti, činí 25 % celkové alokace programu. Předpokládaná míra podpory v podprogramu 3 je 85 %. Nejvyšší povolená míra podpory je 100 % z celkových způsobilých nákladů projektu.

Nastavení cíle podprogram 3 je logické a v souladu jak s aktuálními potřebami životního prostředí v ČR (sucho, kvalita ovzduší tak i s aktuálními mezinárodními trendy. Obecné a flexibilní nastavení podprogramu je v tomto případě zcela oprávněné.

Dílčí shrnutí

Evaluační otázka	Stručné vyjádření
Odpovídá zaměření programu, cílů a podporovaných aktivit identifikovaným problémům a výzvám, na které má program reagovat? Vychází nastavení cílů a aktivit programu z podrobné analýzy stavu problematiky, na kterou program reaguje?	Program adekvátně reaguje na identifikované problémy a potřeby posuzování a řízení kvality životního prostředí a je v souladu s aktuálními mezinárodními trendy.
Jsou cíle programu definovány dostatečně konkrétně? Jsou konsistentní, měřitelné (pomocí indikátorů) a reálné	Cíle jsou tam, kde je to možné a účelné definovány dostatečně konkrétně, na druhé straně poskytují určitou flexibilitu tak, aby bylo možné v průběhu implementace programu reagovat na aktuální situaci
Jsou podporované aktivity relevantní cílům programu a umožní jejich dosažení?	Podporované aktivity jsou navrženy vhodně tak, aby mohlo být dosaženo stanovených cílů.
Není možné cílů programu dosáhnout jinými, stávajícími prostředky (programy)?	Částečného naplnění cílů programu by teoreticky mohlo být dosaženo v rámci institucionální podpory poskytované relevantním výzkumným organizacím, v praxi však výše institucionální podpory aktivity v oblasti výzkumu, vývoje a inovací neumožňuje
Existuje mezi podprogramy logická vazba? Jsou všechny podprogramy relevantní zaměření a cílům programu?	Podprogramy na sebe logicky navazují, jak z hlediska věcného (aktuální potřeby veřejné správy, konkrétní opatření, strategické záměry), tak z hlediska časového.
Je možné s danou finanční alokací programu dosáhnout stanovených cílů? Není finanční alokace příliš velká či naopak malá?	Předpokládaná finanční alokace je, vzhledem k cílům programu, komplexnosti a šíři problematiky spíše minimální.
Jsou očekávané výsledky programu správně definovány ve vztahu k cílům a aktivitám programu?	Očekávané výsledky odrážejí cíle programu. Tam kde je to možné, jsou výsledky konkretizovány. Nicméně, počet dosažených výsledků v nomenklatuře RIV nemusí vyjadřovat reálný přínos výsledku, vyjádřený v přínosu pro životní prostředí.
Jak program reaguje na relevantní strategické a koncepční dokumenty ČR? Napomůže program dosažení cílů těchto dokumentů?	Program PROSTŘEDÍ PRO ŽIVOT bezprostředně vychází z Aktualizované Státní politiky životního prostředí a ze sektorových strategií a tyto koncepční dokumenty naplňuje. Současně naplňuje i cíle nadresortních strategických dokumentů ČR (NP VaVal, RIS3) a relevantních strategických dokumentů EU. Vazby na strategie a jednotlivé cíle jsou v programu explicitně uvedeny.

2. Synergie s jinými programy VaVal

Vzhledem k záběru Programu PROSTŘEDÍ PRO ŽIVOT lze předpokládat synergické efekty či vazbu s dalšími programy podpory aplikovaného výzkumu, experimentálního vývoje a inovací. Problematika, která je předmětem PP2, byla dílčím způsobem řešena v programu ALFA TAČR, problematika PP1 v programu BETA a OMEGA TAČR a PP3 v programu Centra kompetence. Tyto programy však již skončily nebo končí, nedojde tedy mezi nimi a Programem PROSTŘEDÍ PRO ŽIVOT k překryvům. Návaznosti, synergie případně rizika překryvu mohou vzniknout s programy TAČR EPSILON, BETA2, ÉTA, THÉTA a programem Ministerstva zemědělství ZEMĚ.

Dílčí shrnutí

Evaluační otázka	Stručné vyjádření
Jaká je synergie programu s jinými národními a evropskými programy? Je tato synergie v programu dobře popsána?	Program PROSTŘEDÍ PRO ŽIVOT stručně popisuje vazby na existující programy v ČR a inspirace ze zahraničí. Podrobný popis je uveden v doprovodném analytickém dokumentu Posouzení a analýza. Národní programy s potenciálním rizikem překryvů jsou dobře identifikovány a skutečná neexistence překryvů srozumitelně vysvětlena.

3. Harmonogram veřejných soutěží a jejich zaměření

Celková doba programu PROSTŘEDÍ PRO ŽIVOT je 9 let. Počet předpokládaných veřejných soutěží je v jednotlivých podprogramech:

- Podprogram 1
V podprogramu 1 se předpokládá realizace osmi veřejných soutěží, z nichž první proběhne v roce 2019, poslední v roce 2025, projekty budou zpravidla v trvání 1-3 roky.
- Podprogram 2
V podprogramu se předpokládá celkem pět veřejných soutěží, první z nich v roce 2020, poslední v roce 2024, realizace projektu potrvá zpravidla čtyři roky.
- Podprogram 3
V programu se předpokládají dvě veřejné soutěže s tím, že projekty budou mít charakter „center kompetence“ dle předchozího programu TA ČR, ovšem s ohledem na specifika problematiky ochrany životního prostředí. Projekty budou řešeny po dobu maximálně 6-8 let. První veřejná soutěž bude zahájena v roce 2019, druhá v roce 2022

Rozdílný počet veřejných soutěží i rozdílná průměrná délka projektů jsou logické a odpovídají věcné povaze jednotlivých podprogramů.

Dílčí shrnutí

Evaluační otázka	Stručné vyjádření
Je stanoven harmonogram (plán) veřejných soutěží?	Program PROSTŘEDÍ PRO ŽIVOT obsahuje plán veřejných soutěží pro jednotlivé podprogramy. Počet veřejných soutěží, jejich načasování i průměrná doba realizace projektů odpovídá věcné povaze jednotlivých podprogramů
Budou všechny veřejné soutěže stejně zaměřeny?	Ne. Výzvy v rámci jednotlivých podprogramů 1 a 2 budou flexibilně reagovat na aktuální potřeby (a z tohoto důvodu se očekává vyšší počet výzev než u podprogramu 3)

4. Implementace programu a nastavení procesu hodnocení projektů

Text programu PROSTŘEDÍ PRO ŽIVOT obsahuje obecný popis procesu hodnocení návrhů projektů, který je standardní a odpovídá podmínkám zákona č.130/2002 Sb. o podpoře výzkumu a vývoje (Zákon).

Návrhy projektů budou poskytovatelem komplexně hodnoceny v souladu se Zákonem. Každý návrh projektu bude hodnocen nejméně třemi nezávislými oponenty. Pro hodnocení návrhů projektů přijatých ve veřejné soutěži sestaví poskytovatel odborný poradní orgán. Navrhovaná obecná kritéria hodnocení:

- splnění podmínek veřejné soutěže
- potřebnost projektu a jeho přínos k naplňování cílů programu
- očekávaný přínos a kvalita výsledků projektu
- proveditelnost a postup realizace projektu.

Podrobný způsob hodnocení návrhu projektu, kritéria, bodové a prahové hodnoty jednotlivých kritérií hodnocení budou stanoveny v zadávací dokumentaci k příslušné veřejné soutěži, kterou připraví poskytovatel v součinnosti s MŽP.

Pro hodnocení případných duplicit, návazností, komplementarit a synergií mezi různými již realizovanými projekty včetně těch, které byly realizovány v rámci programů různých poskytovatelů, využije poskytovatel spolupráce s ostatními poskytovateli, rovněž datové a analytické nástroje.

Velmi podrobně jsou definovány jednotlivé kategorie uchazečů včetně prokázání jejich způsobilosti a způsobilé náklady. Opomenuto je naopak nastavení podmínek pro střet zájmů a podjatost v celém hodnoticím procesu (Podmínky jsou nastaveny na úrovni poskytovatele – Etický kodex TA ČR).

Dílčí shrnutí

Evaluační otázka	Stručné vyjádření
Jak jsou rozděleny jednotlivé činnosti v průběhu procesu implementace? Je implementační struktura programu logická, přehledná a vylučuje střet zájmů?	Proces hodnocení návrhů projektů odpovídá tradičnímu postupu danému zákonem. Podrobněji není implementační struktura v programu komplexně popsána (některé otázky jsou rozpracovány velmi podrobně, jiné jsou pouze naznačeny). Pozornost by měla být věnována jasnému nastavení podmínek pro střet zájmů a podjatost v celém hodnoticím procesu (Podmínky jsou nastaveny na úrovni poskytovatele – Etický kodex TA ČR).

5. Systém evaluace a monitorování

Návrh programu PROSTŘEDÍ PRO ŽIVOT obsahuje základní obecný rámec pro monitorování a hodnocení programu v průběhu realizace programu a po jeho skončení včetně evaluačního plánu. V textu nejsou uvedeny ukazatele pro monitorování a evaluaci programu či jednotlivých projektů. Z logiky věci (rozmanitost řešené problematiky a v některých případech také časová prodleva mezi realizací projektu a odezvou) vyplývá akceptovatelný záměr stanovit ukazatele a prahové hodnoty na úrovni jednotlivých veřejných soutěží (výzev). Nicméně by bylo vhodné naznačit, jakým způsobem a na základě jakých podkladových dat a informací budou ukazatele a prahové hodnoty stanovovány (lze předpokládat, že významným zdrojem dat a informací budou zejména roční Zprávy o životním prostředí ČR, Statistické ročenky-Životní prostředí a složkové ročenky).

Dílčí shrnutí

Evaluační otázka	Stručné vyjádření
Je stanovena metodika monitorování a evaluace?	Návrh programu PROSTŘEDÍ PRO ŽIVOT obsahuje obecný postup pro monitorování a hodnocení v průběhu i po skončení implementace. Tento postup je dobře propracovaný.
Jsou stanoveny ukazatele pro monitorování a hodnocení výsledků a dopadů programu?	Ukazatele a prahové hodnoty nejsou v této fázi stanoveny s tím, že budou stanoveny v rámci jednotlivých veřejných soutěží (výzev).
Odpovídají ukazatele zaměření a povaze programu? Je možné na jejich základě hodnotit míru splnění cílů programu?	Ukazatele a prahové hodnoty nejsou v této fázi stanoveny s tím, že budou stanoveny v rámci jednotlivých veřejných soutěží (výzev).
Jsou ukazatele pro monitorování a hodnocení stanoveny reálně? Jsou jejich výchozí a konečné hodnoty reálné?	Ukazatele a prahové hodnoty nejsou v této fázi stanoveny s tím, že budou stanoveny v rámci jednotlivých veřejných soutěží (výzev).
Jakým způsobem budou získávány hodnoty ukazatelů?	Na základě aktuálních informací o stavu životního prostředí a očekávaných trendech (Zprávy o životním prostředí ČR, Statistické ročenky-Životní prostředí a složkové ročenky).
Je pro program stanoven evaluační plán? Kdy budou prováděny interim evaluace? Bude před každou novou veřejnou soutěží provedeno vyhodnocení předchozích?	Evaluační plán je stanoven. Evaluace projektů bude prováděna průběžně. Vyhodnocení výzev bude prováděno s tím, že jeho výsledky případně ovlivní výzvu následující.

6. Posouzení rizik realizace programu

V rámci přípravy Programu PROSTŘEDÍ PRO ŽIVOT byla provedena také komplexní analýza rizik spojených s jeho realizací. V níže uvedené tabulce (uvedené v doprovodném analytickém dokument Posouzení a analýza) jsou zaznamenána nejvýznamnější rizika, která by mohla zamezit nebo omezit dosažení vytyčených cílů a opatření k jejich minimalizaci

Riziko	Pravděpodobnost	Dopad	Popis	Opatření
Vyloučení zkušeného uchazeče na základě	Vysoká	Zásadní	Na základě vylučovacího kritéria „problematika již byla řešena s veřejnou	Zrušit toto vylučovací kritérium.

vylučovacího kritéria			podporou“ jsou vylučování zkušení uchazeči (kteří mohou navazovat na již získané výsledky a zkušenosti) a postupují uchazeči, kteří dosud nemají v řešené problematice zkušenosti.	
Nezájem konečného příjemce o výsledky projektů	Střední	Vysoký	Příjemce neprojeví zájem o spolupráci na přípravě obchodních soutěží a nebo o výsledek projektu	Pravidelná komunikace mezi poskytovatelem a příjemcem
Významná změna environmentální legislativy v průběhu řešení projektu	Střední	Vysoký	Změna (zprísnění) legislativy bez ohledu na dosažitelnost cíle existujícími nebo vyvíjenými technologiemi nebo postupy může ovlivnit dosažení původně nastavených cílů.	Zahrnutí známých připravovaných předpisů a evropských strategií a dlouhodobých výhledů do zadání veřejné soutěže.
Nízký zájem uchazečů o vyhlášené veřejné soutěže.	Nízká	Střední	Veřejná soutěž nevzbudí zájem dostatečného počtu kvalitních uchazečů.	Zohlednění struktury a kvality potenciálních uchazečů v dané problematice, informační kampaň

Za nejzávažnější riziko je nutno považovat vylučovací kritérium, které vede k tomu, že uchazeči s dlouhodobými zkušenostmi v řešení dané problematiky jsou vyloučeni, protože na řešení problematiky již v minulosti veřejnou podporu získali a postupují uchazeči, kteří s řešením příslušné problematiky teprve začínají (lze si jen těžko představit, že by z veřejné stavební soutěže byla vyloučena stavební firma proto, že již v minulosti nějaké stavby za veřejné prostředky postavila a naopak byla upřednostněna firma, která ještě nikdy nic nepostavila).

Díličí shrnutí

Evaluační otázka	Stručné vyjádření
Jsou identifikována možná rizika, která mohou nastat při realizaci programu? Jak tato rizika budou eliminována?	Analýza rizik není v textu uvedena, je však uvedena v doprovodném analytickém dokumentu Posouzení a analýza.

Závěry a doporučení

Program PROSTŘEDÍ PRO ŽIVOT je velmi kvalitně zpracován z hlediska hlavních i dílčích cílů a pokrývá prakticky veškerou relevantní problematiku posuzování a řízení kvality životního prostředí, cíle zasazuje do širšího ekonomického a společenského kontextu a bere v potaz aktuální mezinárodní trendy.

Program PROSTŘEDÍ PRO ŽIVOT je v souladu s relevantními národními i mezinárodními strategiemi a politikami jakož i se závazky v rámci mezinárodních úmluv a protokolů a jeho implementace přispěje k naplňování cílů a závazků.

Jednotlivé podprogramy jsou nastaveny logicky a jsou vzájemně koordinovány. Harmonogram implementace je logický v návaznosti na věcnou povahu jednotlivých podprogramů.

Celková alokace prostředků na program je spíše na dolní hranici potřeb.

Implementační část programu PROSTŘEDÍ PRO ŽIVOT je v souladu s příslušnými požadavky logicky strukturována, působí však poněkud nevyváženě: Některé části jsou formulovány velmi podrobně, jiné jsou naznačeny v obecné rovině, zcela chybí analýza rizik.

Ukazatele pro monitorování a evaluaci programu či jednotlivých projektů a prahové hodnoty nejsou v textu programu specifikovány s tím, že budou nastaveny na úrovni jednotlivých výzev. To je s ohledem na věcnou povahu očekávaných projektů logické a pochopitelné.

Na základě posouzení dílčích oblastí programu PROSTŘEDÍ PRO ŽIVOT lze doporučit následující úpravy:

- Doplnit do textu Programu část „Analýza rizik“
- Doplnit jakým způsobem a na základě jakých podkladových dat a informací budou ukazatele pro monitorování a hodnocení projektů a programu a příslušné prahové hodnoty stanovovány
- Explicitně doplnit nastavení podmínek pro střet zájmů a podjatost v celém hodnoticím procesu
- V popisu podprogramu 1 více zdůraznit problematiku digitalizace
- V popisu priority Ovzduší doplnit na konec odstavce následující text “Pozornost by měla být věnována také synergii mezi omezováním emisí skleníkových plynů a emisí látek znečišťujících ovzduší, tedy výzkum a vývoji opatření, technologií a postupů vedoucích k posilování vzájemné synergie a minimalizaci kompromisů. Pro formulaci strategií, politik a programů a plánů je také důležitý vývoj emisních projekcí a na nich založených scénářů, zejména s ohledem na malé, fugitivní a mobilní zdroje znečišťování ovzduší”.

Zdroje a odkazy

Čadil, V. (2012): Obecný rámec pro hodnocení programů výzkumu, vývoje a inovací a jeho možné využití v České republice. Ergo 07/02, s. 3-9.

Srholec, M. (2015): Návrh obecných zásad hodnocení programů účelové podpory výzkumu, vývoje a inovací a potřebných systémových změn. Praha, MŠMT.

Základní principy přípravy a hodnocení programů a skupin grantových projektů výzkumu, vývoje a inovací. Schváleno Usnesením vlády č. 351 ze dne 13.5.2015.